

KOTOLAKI TULEE – OLETKO VALMIS?

**Vanhempi hallitussihteeri
Juha-Pekka Suomi**

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Miksi kotolaki uudistetaan?

- **Maakunta-, sosiaali- ja terveydenhuolto- sekä aluekehitys- ja kasvupalvelu-uudistukset vaikuttavat merkittävästi viranomaisvastuisiin maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä.**
- **Maakuntauudistuksessa nykyiset ELY-keskukset, TE-toimistot sekä kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA) lakkautettaisiin ja pääosa niiden nykyisistä maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen sekä hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyvistä tehtävistä siirtyisi uusien maakuntien järjestämisvastuulle.**

Mitkä ovat maakunnan vastuut ja tehtävät esityksessä?

- **Jatkossa maakunta olisi merkittävä kotoutumista edistävä toimija, kun kotoutumista edistäviä palveluita järjestettäisiin maakunnan järjestämisvastuulla olevina sosiaali- ja terveystalveluina, kasvupalveluina ja muina kotoutumista edistävinä palveluina.**
- **Maakunnalla olisi yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta maakunnassa.**
- **Maakunta yhteen sovittaa kotouttamisen suunnittelun alueensa kuntien kanssa.**
- **Maakunnalle säädetään velvollisuus vastata siitä, että kotoutumista edistäviä palveluita järjestettäisiin sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin maakunnassa esiintyvä tarve edellyttää.**

Onko kunnalla jatkossa roolia kotoutumisen edistämisessä?

- **Kuntien tehtäväkentässä tapahtuu sote- ja maakuntauudistusten johdosta merkittäviä muutoksia, jotka otetaan esityksessä huomioon.**
- **Kunta säilyy jatkossakin keskeisenä kotouttamisen toimijana eikä esityksellä muutettaisi kunnan yleisvelvoitetta vastata kunnan maahanmuuttaja-asukkaiden kotoutumista edistävien palveluiden suunnittelusta ja kehittämisestä kuntatasolla.**

Aiheuttaako esitys muutoksia valtion kotoutumista edistävien toimien osalta?

- Valtion kotoutumista edistävät toimet pysyvät pääosin ennallaan.
- Valtion kotouttamisohjelma ja ministeriöiden välinen yhteistyöelin ohjaavat edelleen valtakunnallista kotouttamispolitiikan valmistelua.
- TEM koordinoi jatkossakin kotouttamista ja keskeiset ministeriöt huomioivat kotouttamisen omalla hallinnonalallaan (OKM STM, YM, SM)
- TEM seuraa maakunnan järjestämisvastuulla olevien kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyden toteutumista valtakunnallisesti ja maakunnittain.
- Ei anna ministeriölle valtuutta puuttua siihen, miten maakunta kohdentaa yleiskatteellisen rahoituksen

Ketkä kuuluvat lain soveltamisalan piiriin?

- **Esityksellä ei ole vaikutuksia voimassaolevan lain soveltamisalan piiriin eli lakia sovelletaan jatkossakin henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa tai hänen oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti.**
- **Esitys ei koske kansainvälistä suojelua hakevia eikä maassa viisumilla tai viisumivapaasti oleskelevia henkilöitä.**

Millaisista kotoutumista edistävistä palveluista esityksessä säädetään?

- Voimassa olevassa kotoutumislaisissa säädetyt kotoutumista edistävät palvelut kuten alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja kotoutumiskoulutus pysyvät sisällöllisesti esityksessä hyvin samankaltaisina eli näistä palveluista säädetään jatkossakin kotoutumislaisissa.
- Uutena tehtävänä esityksessä säädettäisiin maakunnille huolehtia siitä, että sen alueella on toimipisteitä tai palveluita, joissa maahanmuuttaja voisi saada henkilökohtaista alkuvaiheen neuvontaa ja ohjausta.
- Eri hankkeissa saatujen kokemusten perusteella maahanmuuttajat tarvitsevat varsinkin maahantulon alkuvaiheessa henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa sellaisessa paikassa, johon on helppo tulla, palvelua voi saada myös omalla äidinkielellä ja jossa palvelua voi saada kokonaisvaltaisesti Suomeen muuttoon ja kotoutumiseen liittyvistä asioista.

Voiko palveluntuottaja hoitaa kotoutumista edistäviä palveluita?

- Maakunta voisi antaa palveluntuottajan hoidettavaksi myös maahanmuuttajan palveluprosessiin liittyviä toimia, mutta vain jos se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Palveluntuottaja voisi hoitaa asiakkaan alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimisen ja seurannan sekä ohjaamisen palveluihin.
- Maakunnan omana tuotantona laatiminen voisi tulla kuitenkin kyseeseen esimerkiksi silloin, jos maahanmuuttaja tarvitsee työllistymisensä ja kotoutumisensa tueksi moniammatillista palvelutarpeen arviointia ja kasvu- ja sotepalveluiden ja muiden palveluiden yhteensovittamista ja maakunta katsoisi, että omatuotantona laatiminen on tarkoituksenmukaista kokonaisvaltaisen palvelutarpeen ja -ohjauksen arvioimiseksi.

Onko esityksellä vaikutuksia pakolaisten kuntaan ohjaamiseen?

- Esityksellä vahvistettaisiin kuntaan ohjaamisen yhteyttä aluekehittämiseen ja maakunnan strategiseen kotoutumisen suunnitteluun. Maakunta vastaisi jatkossa kuntaan ohjaamisen strategisesta suunnittelusta ja kehittämisestä maakunnassa.
- Pakolaisten kuntiin sijoittumisen kohdalla sopimusperusteisesta kuntaan muutosta luovutaan muiden kuin kiintiöpakolaisten osalta, mutta halutessaan maakunta voisi tehdä sopimuksen myös muiden kuin kiintiöpakolaisten vastaanotosta.
- Laissa säädettäisiin myös toimintamallista, jossa myös vastaanottokeskus voisi ohjata oleskeluluvan saavan turvapaikanhakijan vastaanottokeskuksesta kuntaan.
- Kiintiöpakolaisten osalta maakunta vastaisi kuntaan ohjaamisesta yhteistyössä Maahanmuuttoviraston kanssa.

Kustannusten korvaaminen?

- Valtio maksaisi jatkossakin laskennallista korvausta kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta ja kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä kunnille.
- Alkukartoituksen järjestämisestä maksettava laskennallinen korvaus sekä tulkitsemisesta aiheutuvien kustannusten korvaus sisällytettäisiin laskennalliseen korvaukseen.
- **Valtion kunnille maksamien erityiskustannusten korvaamisesta kuitenkin pääosin luovuttaisiin ja ne siirrettäisiin maakuntien yleiskatteelliseen rahoitukseen.** Myös osa tulkitsemisesta aiheutuvista kustannuksista siirrettäisiin maakuntien yleiskatteelliseen rahoitukseen.
- Tarkoitus yksinkertaistaa järjestelmää ja vähentää hallinnollista työtä
- Maakunnan ja kunnan haettava korvausta kasvupalveluvirastolle osoitetulla hakemuksella
- Laskennallinen korvaus voidaan maksaa kunnalle ilman erillistä hakemusta, kuten nykyisinkin

Ilman huoltajaa maassa asuvaa lasta koskevat säännökset

- uusi oma luku
- Ilman huoltajaa olevan lapsen hoiva, huolenpito ja kasvatus järjestetään perheryhmäkodissa, perhehoidossa, tuettuna asumisena taikka muuten tarkoituksenmukaisella tavalla (esim. yksilölliset asumisratkaisut).
- Viittaukset lastensuojelulakiin esim. toimitilojen, lasten ja henkilöstön määrän, aineiden ja esineiden haltuunoton osalta
- Maakunta vastaa ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettun perheryhmäkodin taikka tuetun asumisen järjestämisestä, mikäli maakunnassa esiintyvä palveluntarve niin edellyttää.
- Perustamistapa olisi nykyistä kevyempi ja mahdollistaisi nopeamman reagoinnin ilman huoltajaa tulleiden määrien muuttuessa
- LUOVA valvoo perheryhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden toimintaa
- Ilman huoltajaa maassa asuvien edustajasäännökset pysyvät ennallaan

Miten esitys etenee?

- HE annettiin 5.7
- Lähetekeskustelu eduskunnassa 4.9
- Ensimmäinen valiokuntakuuleminen 26.9